

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/15/2024
Identifikačné číslo spisu:	6118221867
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6118221867.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne KOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, IČO: 00585441, Bratislava, Štefanovičova 4, právne zastúpenej JUDr. Soňou Pohovejovou, Bratislava, Záhradnícka 37, proti žalovanému A. S., narodenému XX. Z. XXXX, C. C., Z. U. XXXX/X, právne zastúpeného advokátskou kanceláriou URBÁNI & Partners s.r.o. Banská Bystrica, Skuteckého 17, IČO: 36646181, o zaplatenie 4.327,87 eura, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica č. k. 13C/13/2018-83, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 22. júna 2023 č. k. 16Co/42/2022 - 256, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 14. septembra 2018 č. k. 13C/13/2018-83 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni 4.327,87 eura spolu s 5% ročným úrokom z omeškania od 16. augusta 2017 až do zaplatenia, a to v lehote 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku (výrok I.) a žalovanému tiež uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu trov konania v rozsahu 100%, do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia vyššieho súdneho úradníka o jej výške (výrok II.).

1.1. Súd prvej inštancie v odôvodnení uviedol, že žalobkyňa vyzvala žalovaného na zaplatenie náhrady za poskytnuté poistné plnenia, ktoré vyplatila v dôsledku škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla vo výške 2.660 eur a 1.667,87 eura z dôvodu vedenia motorového vozidla pod vplyvom návykovej látky. Žalovaný tento uplatnený nárok na náhradu poistného plnenia poprel s tým, že v jeho tele bola zistená len prítomnosť stôp po užití návykovej látky, pričom nebolo preukázané, že by žalovaný viedol motorové vozidlo pod jej vplyvom a uviedol, že nepostačuje tvrdenie, že v jeho tele sa nachádzali stopy po návykovej látke, ale musí ísť o vplyv tejto látky na vedenie vozidla. V tejto súvislosti súd prvej

inštalácie uviedol, že pre uplatnenie nároku podľa § 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z. z.“) je podstatná skutočnosť, že žalovaný motorové vozidlo viedol s návykovou látkou v tele, ktorá ovplyvňuje stav ľudskej psychiky a žalovaný bol pod jej vplyvom. Nie je rozhodujúce, či zistená návyková látka mala vplyv na vedenie vozidla, resp. či pod jej vplyvom žalovaný spôsobil dopravnú nehodu. Súd prvej inštalácie uviedol, že pri aplikácii podľa § 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. nie je podstatné, či schopnosť viesť motorové vozidlo bola vplyvom návykovej látky znížená alebo nie, ani to, či medzi takým stavom a vzniknutou škodou je príčinná súvislosť, postačuje, že dopravnú nehodu zaviniť žalovaný, ktorý viedol motorové vozidlo s návykovou látkou v tele. Súd prvej inštalácie vec právne posúdil podľa ustanovení § 12 ods. 2 písm. a/, zákona č. 381/2001 Z. z., § 2 ods. 1, ods. 2 zákona č. 139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch, § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštalácie konštatoval, že v danom prípade žalovaný viedol motorové vozidlo pod vplyvom návykovej látky a zaviazal žalovaného na zaplatenie žalovanej istiny s príslušenstvom odo dňa, kedy sa dostal do omeškania s plnením peňažného dlhu.

1.2. Súd prvej inštalácie rozhodol o nároku na náhradu trov konania v zmysle § 255 CSP tak, že žalobkyni ako v konaní úspešnej strane sporu priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 19. decembra 2018 č. k. 16Co/362/2018-117 odvolanie žalovaného voči rozsudku súdu prvej inštalácie odmietol z dôvodu, že bolo podané oneskorene. Daný záver vyvodil odvolací súd z toho, že rozsudok bol žalovanému doručený 15. októbra 2018 (pondelok) a pätnásťdňová lehota na podanie odvolania uplynula 30. októbra 2018 (utorok), pričom odvolanie bolo podané 31. októbra 2018. V odvolaní žalovaný navrhol, aby odvolací súd žalobu zamietol, súdu prvej inštalácie vytýkal, že nevykonával navrhnuté dôkazy a v dôsledku toho nesprávne skutkové zistenia a nesprávne právne posúdenie. V odvolaní žalovaný uviedol, že predmetom konania je regresný nárok poisťovne (žalobkyne) a tá nepreukázala, že by žalovaný viedol motorové vozidlo pod vplyvom návykovej látky. Žalovaný ďalej uviedol, že žalobný nárok závisí od preukázania, že vodič (žalovaný) viedol vozidlo pod vplyvom návykovej látky. Žalovaný v odvolaní mal za to, že ako vodič nevedel vozidlo pod vplyvom návykovej látky, také zistenie produkované nebolo a vozidlo viedol v plne spôsobilom stave.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) na základe dovolania žalovaného uznesením č. k. 5Cdo/77/2019-152 zo dňa 25. júna 2019 rozhodnutie odvolacieho súdu o odmietnutí odvolania zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie dôvodiť tým, že dňa 30. októbra 2018 bol štátny sviatok v zmysle § 4a zák. č. 241/1993 Z. z. o štátnych sviatkoch a podanie odvolania urobil žalovaný e-mailom bez autorizácie 31. októbra 2018, teda v posledný deň odvolacej lehoty, pričom uvedené podanie dodatočne doručil súdu prvej inštalácie (okresnému súdu) v elektronickej podobe s autorizáciou podľa osobitného predpisu, v zákonom stanovenej desaťdňovej lehote podľa § 125 ods. 2 CSP.

4. Odvolací súd rozhodol o odvolaní žalovaného rozsudkom č. k. 16Co/140/2019-163 z 28. mája 2020 tak, že rozsudok súdu prvej inštalácie potvrdil.

5. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie, o ktorom najvyšší súd rozhodol uznesením zo dňa 31. mája 2022 č. k. 7Cdo/148/2021-232, ktorým rozsudok odvolacieho súdu sp. zn. 16Co/140/2019 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Dovolačný súd poukázal na to, že odvolací súd nedal odpoveď na odvolaciu argumentáciu žalovaného o nesprávnych skutkových zisteniach súdu prvej inštalácie a nereagoval na námietky ohľadne nevykonania navrhovaného znaleckého dokazovania. Žalovaný tvrdil, že predchádzajúce užitie marihuany, zistené z moču len z neaktívnych metabolitov THC nemalo vplyv na psychiku osoby tak, ako predpokladá zákon č. 139/1998 Z. z. o omamných a psychotropných látkach, čím spochybňuje žalobou uplatnený nárok, že uvedené zistenie spôsobuje vedenie vozidla pod vplyvom návykovej látky. Dovolačný súd konštatoval, že nižšie súdy sa odmietli zaoberať navrhnutým dôkazom, či žalovaný viedol motorové vozidlo pod vplyvom návykovej látky. Súd prvej inštalácie v odôvodnení konštatoval, že podľa prílohy zákona č. 139/1998 Z. z. medzi

psychotropné látky patrí aj THC chemicky tetrahydrokanabinol ako látka schopná ovplyvniť stav ľudskej psychiky pôsobením na centrálny nervový systém. Odvolací súd nepodal vysvetlenie, prečo námietky žalovaného nepovažoval za relevantné a prečo bolo odmietnuté dokazovanie znaleckým posudkom. Najvyšší súd mal za to, že z hľadiska výsledkov konania na súde prvej inštancie založil odvolací súd rozhodnutie nečakane na nových dôvodoch § 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z., že žalovaný spôsobil škodu úmyselne, pričom žalovaný nemal možnosť namietat' správnosť právneho názoru odvolacieho súdu

6. Odvolací súd, ktorému bola vec vrátená na ďalšie konanie, rozsudkom z 22. júna 2023 č. k. 16Co/42/2022-256 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (výrok I.) a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu (výrok II.).

6.1. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že otázka preukázania vplyvu návykovej látky je pre posúdenie veci z hľadiska právnej úpravy § 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. podstatná pre priznanie alebo zamietnutie nároku, lebo to vyplýva priamo z textu uvedenej právnej normy.

6.2. Odvolací súd zhodnotil, že z odborných vyjadrení vyplýva, že na rozdiel od negatívneho vplyvu alkoholu na rozpoznávacie schopnosti vodiča motorového vozidla, vplyv marihuany sa určuje individuálne, v závislosti od osoby a užívania marihuany. Stanoviská MUDr. X. a MUDr. K. ako odborníkov na problematiku návykovej látky poukazujú na potrebu individuálneho posúdenia otázky účinkov psychoaktívnej látky, ktorú žalovaný nepochybne užil, vzhľadom na zistené stopy v jeho tele. Individuálne posúdenie odvolací súd zabezpečil zopakovaním dokazovania na odvolacom pojednávaní, z ktorého vyplýva skutkový záver, že žalovaný bol pod vplyvom návykovej látky a žaloba je dôvodná.

6.3. Obrana žalovaného, bola v základe založená na tom, že v trestnom konaní nebol súdený pre ohrozenie pod vplyvom návykovej látky a teda vplyv návykovej látky u neho nebol zistený. Svedecké výpovede, vrátane výpovede žalovaného z trestného konania pritom svedčia o tom, že žalovaný viedol vozidlo nepovolenou rýchlosťou na dvojprúdovom úseku, rýchlosť vozidla prispôboval rýchlosti jazdy osobného motorového vozidla jazdiaceho v paralelnom jazdnom pruhu bez toho, aby sledoval dopravnú situáciu v križovatke, kde zavinil dopravnú nehodu. Zistenie stôp psychotropnej látky v tele žalovaného, odborné vyjadrenia znalca MUDr. K., vyjadrenia účastníkov dopravnej nehody, správanie sa žalovaného bezprostredne pred dopravnou nehodou, ako aj priebeh nehody podľa odvolacieho súdu nasvedčuje tomu, že u žalovaného v čase nehody návykovej látky v jeho tele vplývali na schopnosti žalovaného ako vodiča. Vzhľadom na zistenú koncentráciu stôp psychotropnej látky a tvrdenia žalovaného o výpadku pamäti pri dopravnej nehode, nemožno považovať jeho tvrdenie o požití psychoaktívnej látky 2-3 dní pred poistnou udalosťou za hodnoverné a teda, ani tvrdenie, že predchádzajúca konzumácia marihuany nemala na vykonávanú činnosť vodiča žiadne účinky. Dôvodnosti záveru, že žalovaný bol skutočne pod vplyvom zakázanej návykovej látky, zistenej v jeho tele nasvedčuje tiež to, že zavinil ťažkú dopravnú nehodu vo večerných hodinách v centre Banskej Bystrice a to v nekomplikovanej dopravnej situácii, ktorú nemožno pripisovať neočakávanej, neprehľadnej alebo zhustenej cestnej premávke. Žalovaný v dôsledku znížených rozpoznávacích schopností nevenoval potrebnú pozornosť vedeniu motorového vozidla a dopravnej situácii a nereagoval na situáciu v mieste dopravnej nehody.

6.4. Z odborného vyjadrenia znalca MUDr. K. tiež vyplýva, že nariadenie znaleckého dokazovania na posúdenie vplyvu zistenej THC látky v tele žalovaného bolo aktuálne bezprostredne po dopravnej nehode. To, že ďalšie dôkazy preukazujúce tvrdenia žalovaného neboli vzhľadom na následky dopravnej nehody a trestné stíhanie žalovaného zabezpečené a znalecké dokazovanie už nie je s odstupom času objektívne možné, odvolací súd pripisuje na ťarchu žalovaného. Tvrdenie žalovaného, že pri dopravnej nehode nebol pod vplyvom návykovej látky bolo podložené iba konštatovaním v odbornom vyjadrení, že sa to už nedá preukázať, pretože v rozhodnom čase - bezprostredne po poistnej udalosti sa nevykonalo znalecké dokazovanie. Výpoveď žalovaného, že zistenie užitia návykovej látky nemožno stotožniť s vplyvom návykovej látky zásadne nespochybnilo dôvodnosť žaloby. Skutočnosť, že odborná literatúra poukazuje na individuálne účinky marihuany treba vždy vykladať v spojení s osobou škodcu ako účastníka cestnej premávky, ktorý je povinný dodržiavať predpísané pravidlá. Účel právnej úpravy pravidiel, ktorými sa riadia účastníci cestnej premávky sa naplňa tým, že tieto pravidlá sú účastníkmi cestnej premávky rešpektované. Presadzuje sa princíp obmedzenej dôvery, že všetci účastníci predpísané pravidlá dodržiavajú. Aj zákon o cestnej premávke v § 4 ods. 2 písm. c) kladie dôkazné bremeno na vodiča, pretože vylučuje spôsobilosť viesť motorové vozidlo bez ohľadu na individuálne

účinky návykovej látky.

6.5. Odvolací súd tiež zdôraznil, že zo zistení a záverov v trestnom konaní nemožno bez ďalšieho vyvodzovať totožné závery v civilnom sporovom konaní ako to tvrdil žalovaný. Dokazovanie znaleckým posudkom nie je s odstupom času možné, lebo by nedalo odpoveď na otázku, či žalovaný bol pod vplyvom návykovej látky. Nemožnosť vypracovania znaleckého posudku nemôže byť bez ďalšieho na ťarchu žalobcu, ktorý žalobu odôvodnil výrokom trestného rozsudku, ktorý uvádza u žalovaného zistenie zakázanej návykovej látky. Žalovaný nevyvrátil skutočnosť, že nebol pod vplyvom návykovej látky. Hodnovernosť tvrdení žalovaného spochybňuje i tá skutočnosť, že mal v moči stopy práve tej návykovej látky, ktorej bol pravidelným užívateľom a ďalej obsah trestného spisu, najmä znalecký posudok o dopravnej nehode, výpovede žalovaného a svedkov, ktorí bezprostredne sledovali správanie sa žalovaného ako spolujazdci v motorovom vozidle, ktoré viedol a spôsobil ním poistnú udalosť. Napokon regresný právny nárok poisťovne má aj preventívny účel, má odradzovať vodiča poisteného motorového vozidla od požívania motorového vozidla v prípadoch, ktoré zvyšujú riziko náhodnej udalosti, ktorá je predmetom poistenia. Civilnoprávnu zodpovednosť, ktorá je uplatnená v rámci kontradiktórneho procesu, je potrebné chápať širšie ako trestnoprávnu zodpovednosť, ktorú môže uplatňovať svojimi orgánmi len štát v trestnom konaní. Hrozba regresného nároku má odrádzať škodcu, aby sa nespoliehal, že náhodná udalosť nenastane alebo ak nastane, bude bez ďalšieho krytá poistením.

6.6. Odvolací súd považoval rozhodnutie prvoinštančného súdu za vecne správne a rozsudok potvrdil podľa § 387 ods. 1, ods. 3 CSP.

6.7. O nároku na náhradu trov rozhodol odvolací súd podľa § 255 ods. 1 CSP tak, že žalovanému uložil povinnosť uhradiť trovy odvolacieho konania v celom rozsahu žalobkyni. Odvolací súd dodal, že z hľadiska výsledku konania úspešnej žalobkyni trovy dovolacieho konania nevznikli a preto o nich odvolací súd nerozhodoval.

7. Žalovaný (ďalej „dovolateľ“) podal proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

7.1. Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ktorý bol v dovolaní vymedzený ako prvý, videl dovolateľ v nesprávnom právnom posúdení veci súdom prvej inštancie a odvolacím súdom vo vzťahu k naplneniu skutkovej podstaty § 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. a z toho vyplývajúcich záveroch o tom, že žalovaný viedol vozidlo pod vplyvom návykovej látky. Dovolateľ uviedol, že podľa jeho názoru právny záver naplnenia danej skutkovej podstaty má mať oporu vo vykonanom dokazovaní, avšak takéto dokazovanie vykonané nebolo. Dodal, že právny záver musí vychádzať z princípu právnej istoty, ktorá bola v jeho prípade porušená nesprávnym právnym posúdením tzv. dôkaznej núdzi žalobcu pre preukázanie tvrdenia o vedení vozidla „pod vplyvom návykovej látky“, a to v rozpore so zásadami civilného procesu, ktorú skutočnosť mala preukázať žalobkyňa. Súd ho tak zaťažil dokazovať v rámci tzv. negatívnej dôkaznej teórie skutočnosti na „vyvrátenie“ tvrdení žalobkyne, čo mala ale dokazovať žalobkyňa. Žalovaný mal preto za to, že aj body 36. a 40. rozsudku odvolacieho súdu znamenajú pre neho nezákonný prenos dôkaznej povinnosti zo žalobcu. Žalovaný zdôraznil, že nie sú známe žiadne prípady rozhodovania v takejto veci, či už konštantne alebo rozdielne. Je však potrebné vychádzať z právnej normy. Táto je podľa názoru žalovaného napísaná jasne. Ak by však mal vzniknúť interpretačný problém, potom odkázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 1. júla 2010, sp. zn. 8 Sžp 1/2010: „Slovenská republika je právny štát, ktorý je založený na princípoch právnej istoty a predvídateľnosti právnych noriem, pričom nejasné a neurčité právne normy nemožno aplikovať a vykladať na ťarchu adresáta právnej normy - účastníka správneho konania, ale vždy na ťarchu tvorca právnej normy.“. Podľa žalovaného tvrdenie, že nebol pod vplyvom návykovej látky pri vedení vozidla pri dopravnej nehode, nebolo dosiaľ preukázané ako nepravdivé; naopak, odborné názory či samotné závery trestného konania toto tvrdenie potvrdzujú, pretože inaktívny metabolit nemá žiadnu výpovednú hodnotu. Odvolací súd podľa dovolateľa nesprávne právne vyhodnotil i trestné konanie a jeho závery, pretože absentuje v odôvodnení presný odkaz na konkrétnu časť trestného spisu, ktorá by mala preukazovať vedenie vozidla pod vplyvom návykovej látky, t. j. zistenie aktívneho THC. Podľa dovolateľa ide v tomto prípade o otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Rozhodnutie odvolacieho súdu vo svetle doteraz uvedených skutočností pre dovolateľa znamená, že bez relevantných dôkazov v civilnom procese sa ustálila jeho „vina“ za vedenie vozidla pod vplyvom návykovej látky bez vykonaného

dokazovania, hoci ten istý súd v trestnej veci vedenie vozidla pod vplyvom návykovej látky nezistil.

7.2. Dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP žalovaný videl v tom, že obsah bodov 36. a 40. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu s poukazom na obsah odvolania znamená, že boli porušené zásady rovnosti strán v neprospech žalovaného, ktorý má dokazovať aj v rámci tzv. negatívnej dôkaznej teórie skutočnosti na „vyvrátenie“ tvrdení - tu však samotné tvrdenia žalobkyne sa abstarhujú od skutkového stavu a preto dokazovať mal žalobkyňa. Odvolací súd mu tiež nedal celkové odpovede na zásadné otázky z odvolania, pretože sa nevyporiadal s tým, že je dôležité pre kladné rozhodnutie o nároku žalobcu zistenie, či látka, ktorá sa našla v jeho tele ovplyvnila alebo neovplyvnila jeho ovládacie alebo rozpoznávacie schopnosti, pretože pre naplnenie skutkovej podstaty podľa § 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. je okolnosť „pod vplyvom“ esenciálnym zistením. Zákon nerozlišuje medzi aktívnou a neaktívnou zložkou THC. Odvolací súd sa tiež nezaoberal jeho argumentami a riadne nezdôvodnil, prečo ním navrhované znalecké dokazovanie súdom prvej inštancie bolo odmietnuté a či išlo o správny postup a najmä nepoukázal na dôkaz, ktorý by odôvodňoval vyhovie žalobe. Podľa žalovaného bol porušený i princíp rovnosti zbraní, keď na jednej strane žalobkyňa, ktorá neprodukovala de facto nič, súd vyhovie vo veci samej, ale žalovanému, ktorý napriek procesnému postaveniu a predloženým dôkazom popiera regres žalobkyne, súdy nižších inštancií odmietnu vykonať navrhovaný dôkaz. Princíp rovnosti zbraní vyžaduje, aby strana v spore mala rozumnú možnosť prezentovať svoj prípad za rovnakých podmienok tak, aby nebola postavená do podstatne nevýhodnej situácie vo vzťahu k druhej strane sporu (Kress proti Francúzsku, 2001-VI, § 72, GCH, Dombo Beheer proti Holandsku, A 274 1993, 18 EHRR 213, § 33, AB proti Slovensku, 2003, Fretté proti Francúzsku, 2002-I., 38 EHRR 438). Ani z pohľadu judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) nie je možné konštatovať, že dovolateľovi sa dostalo v konaniach pred súdmi oboch inštancií kontradiktórneho procesu. Hoci pred súdom prvej inštancie mu bolo umožnené vyjadriť sa a navrhnúť dôkaz prostredníctvom právneho zástupcu, pričom predložil svoje argumenty, ktoré považoval za relevantné pre svoj prípad, dôkaz vykonaný nebol a odvolací súd k odvolaciemu dôvodu svoje stanovisko uviedol v bode 23.2. a 29. rozsudku, ktoré je však zhodné s tvrdením o nemožnosti určenia ovplyvnenia z neaktívneho metabolidu. Rovnako sa zamieňa (alebo paušalizuje) zistenie inaktívneho metabolidu s aktívnym THC, čo je však v danom prípade zásadný rozdiel. Aktívne THC u neho zistené nebolo a takéto závery nemajú oporu ani v trestnom spise. S odkazom na judikatúru dovolacieho súdu (6Cdo/155/2017) dovolateľ uviedol, že pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné pojednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

7.3. Na základe uvedeného dovolateľ dovolaciemu súdu navrhol, aby rozsudok odvolacieho súdu zmenil a rozhodol o zamietnutí žaloby (pre neunesenie dôkazného bremena žalobcom). Žalovaný zároveň požiadal dovolací súd priznať mu 100% náhrady trov dovolacieho konania, o ktorých rozhodne odvolací súd.

8. Žalobkyňa sa k dovolaniu žalovaného nevyjadрила.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) uvádza nasledovné:

10. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

11. Z hľadiska ústavného aspektu je daná právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a určovať koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti.

12. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (porov. napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné.

13. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), pri dovolaní, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie vecí (§ 432 ods. 1 CSP).

14. V posudzovanej veci dovolateľ v dovolaní uviedol, že dovolanie opiera o dovolacie dôvody podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ktorými je dovolací súd viazaný (§ 440 CSP).

15. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. Podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

17. V zmysle § 428 CSP je dovolateľ povinný o. i. uviesť, z akých dôvodov dovolaním napadnuté rozhodnutie považuje za nesprávne a tento dovolací dôvod (resp. dôvody) vymedziť spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP. Uvedené je podstatné a smerodajné aj pre samotný dovolací súd, pretože ten je v súlade s dispozičnou zásadou viazaný uplatnenými dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP), vrátane ich obsahového i rozsahového vymedzenia a z iných než dovolateľom uplatnených dôvodov napadnuté rozhodnutie preskúmať nemôže. Ak teda dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP, tento nedostatok má za následok odmietnutie dovolania.

18. V posudzovanom prípade dovolateľ výslovne uplatnil dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP, jeho dovolanie, z hľadiska obsahu je ale na samotnej hrane prejednatelnosti, keďže je značne neprehľadné, dovolacie dôvody sú v ňom v značnej miere zdôvodňované zliato a v zásadnom obsahuje predovšetkým prezentáciu nesúhlasu a nespokojnosti s rozhodnutiami súdov nižších inštancií. Dovolacie konanie pritom nesmie byť bezbrehým preskúmaním, v ktorom procesnú aktivitu strán nahrádza súd. Otázku prípustnosti dovolania si nie je oprávnený vymedziť sám dovolací súd, pretože by tým narušil zásady, na ktorých spočíva dovolacie konanie, najmä zásadu dispozičnú a zásadu rovnosti strán sporu.

19. Špecifikom dovolania v prejednávanej veci bolo to, že napriek jeho založeniu na oboch zákonom poznaných dovolacích dôvodoch (tzv. zmätočnosť a nesprávne právne posúdenie vecí) a v rámci nich

tiež dvoch dôvodoch prípustnosti dovolania (postup súdu na ujmu práva strany sporu na spravodlivý proces, okrem ktorého sa podarilo dovolaciemu súdu z dovolania vyvodit' i požiadavku na odpoveď na otázku procesnoprávneho charakteru) mali oba uplatnené dovolacie dôvody aj dôvody prípustnosti dovolania čiastočne charakter tzv. spojených nádob. Zjednodušene to znamená, že podstata dovolania bola založená na otázke ne/prípustnosti obrátenia dôkazného bremena zo žalobkyne na dovolateľa a tým ne/prípustnosti zaťaženia žalovaného prekážať negatívnu skutočnosť, konkrétne, že nedošlo k naplneniu skutkovej podstaty § 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z., pretože v čase dopravnej nehody nevedol vozidlo pod vplyvom návykovej látky.

20. Predmetná argumentácia podľa najvyššieho súdu ale nie je spôsobilá založiť prípustnosť dovolania žalovaného z nasledujúcich dôvodov.

21. V danom prípade totiž nešlo o prípad, kedy by nižšie súdy (predovšetkým súd odvolací) nezákonne preniesli dôkazné bremeno na žalovaného a v rámci povinnosti jeho plnenia požadovali od žalovaného preukázať negatívnu skutočnosť, čím dovolateľom namietaný odkaz na nesprávne právne posúdenie tzv. dôkaznej núdzi žalobkyne preukázať tvrdenie o vedení vozidla žalovaným „pod vplyvom návykovej látky“ v rozpore so zásadami civilného procesu, nenachádza tu uplatnenie. V súdnej veci totiž odvolací súd uzavrel, že z vykonaného dokazovania bolo možné uzavrieť, že žalovaný v čase poistnej udalosti (t. j. v čase dopravnej nehody, ktorú zavinil) viedol vozidlo pod vplyvom zakázanej návykovej látky. Odvolací súd to vyvodil zo zistenia koncentrácie stôp psychotropnej látky v moči žalovaného bezprostredne po dopravnej nehode (i keď „len“ neaktívnych metabolitov THC), v spojení s poznáním, že žalovaný bol dlhoročným chronickým užívateľom marihuany, sám potvrdil, že marihuanu požil 2-3 dni pred nehodou, v čase dopravnej nehody nebola komplikovaná premávka, a napriek tomu nereagoval adekvátne na situáciu v mieste dopravnej nehody, naopak jazdil agresívne, a potvrdil výpadok pamäte pred nehodou. Navyše odborníci na problematiku návykových látok zdôraznili, že účinky psychoaktívnej látky sa musia posudzovať individuálne. Z uvedeného je potom bez pochybností možné usúdiť, že podľa nižších súdov žalobkyňa si povinnosť dôkazné bremena preukázať naplnenie skutkovej podstaty § 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. splnila (súdy žalobkyni uverili, že žalovaný v čase nehody viedol motorové vozidlo pod vplyvom návykovej látky), ktorú skutočnosť súdy považovali za preukázanú sústavou nepriamych dôkazov. Otázka kedy je určitá skutočnosť preukázaná nepriamymi dôkazmi a kedy nie je, je otázkou individuálneho posúdenia v každom jednotlivom prípade, pri rešpektovaní pravidiel § 191 CSP, a nemôže byť otázkou zásadného právneho významu, napok žalovaný kvalifikovane namietal iba neprípustný presum dôkaznej povinnosti zo žalobkyne na neho, čo zistené nebolo.

22. Najvyšší súd v danej súvislosti pripomína, že aj nepriame dôkazy majú v civilnom procese nezastupiteľný dôkazný význam a hodnotu a nemožno ich zľahčovať, či dokonca vylučovať z dôkazného reťazca. A i keď proces dokazovania nepriamymi dôkazmi je určite ťažší a náročnejší ako dokazovanie dôkazmi priamymi, neznamená to, že nepriame dôkazy sú horšie, menej spoľahlivé a menej významné ako dôkazy priame. Nepriamy dôkaz nadobúda dôkazný význam v spojitosti s inými dôkazmi. Musí tu byť preto niekoľko nepriamych dôkazov a tieto musia tvoriť sústavu, systém, ktorého jednotlivé články sú v súlade ako medzi sebou, tak aj s dokazovanou skutočnosťou.

23. V súvislosti s hodnotením nepriamych dôkazov považuje dovolací súd za potrebné poukázať, že rozsah potrebného dokazovania v civilnom procese sa nezhoduje s rozsahom dokazovania potrebného na uznanie obžalovaného vinným v trestnom konaní. V civilnom konaní nemožno dospieť k záveru, že nebolo unesené dôkazné bremeno preto, že skutočnosť nebola vykonanými dôkazmi preukázaná nad všetku pochybnosť. Pre záver, že súd má určitú skutočnosť za preukázanú postačuje, aby predmetný skutkový záver bolo možné s veľkou mierou pravdepodobnosti pripustiť (porov. uznesenie Ústavného súdu Českej republiky z 02.12. 2004, sp. zn. II. ÚS 66/2003). Keďže v civilnom konaní neplatí zásada in dubio pro reo, nemusia nepriame dôkazy tvoriť úplne uzavretú sústavu, ktorá nepripúšťa iný skutkový záver ako ten, ku ktorému súd dospel, ale postačuje, ak nepriame dôkazy s veľkou mierou pravdepodobnosti k tomuto záveru (na rozdiel od možných záverov iných) vedú. Z čoho nižšie súdy v podstate vychádzali.

24. Preto ak súdy, i keď cez nepriame dôkazy konštatovali unesenie dôkazného bremena žalobcom a žalovaný naproti tomu tvrdil, že pod vplyvom návykovej látky nebol, bolo potom skutočne už len na ňom, aby tieto tvrdené skutkové okolnosti preukázal. A pokiaľ sa žalovaný v zásade bráni poukazom na tzv. negatívnu teóriu dôkazného bremena, ktorá vychádza z predpokladu, že dokazovanie neexistujúcich skutočností je vylúčené povahou veci, pretože dokázať možno len to, čo existuje, nie to, čo neexistuje, bolo na ňom ako sa k veci z hľadiska dokazovania postaví. Pričom i žalovaný vzhľadom na špecifikum danej situácie mohol uplatniť použitie nepriamych dôkazov.

25. Najvyšší súd preto v danej veci dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo založené na nepreukázaní žalovaným, že motorové vozidlo nevedol pod vplyvom návykovej látky, čím ho súdy mali neprípustne zaťažiť dôkaznou povinnosťou, navyše s povinnosťou dokazovať negatívnu skutočnosť, čo je vylúčené, ale naopak na preukázaní žalobkyňou, že žalovaný motorové vozidlo pod vplyvom návykovej látky viedol a to procesom dokazovania cez nepriame dôkazy. Možno preto uzavrieť, že vecný prieskum napadnutého rozsudku v zhode s právnou otázkou vyvedenou z dovolania nemohol ovplyvniť výsledok konania. A nakoľko dovolateľ kvalifikovane nevymedzil právnú otázku, na ktorej by bolo napadnuté rozhodnutie založené a dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP), rovnako ako je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP), neostala iná možnosť, než dovolanie na podklade dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP odmietnuť ako neprípustné podľa § 447 písm. f) CSP.

26. Dovolený súd na tomto mieste považuje za potrebné tiež zdôrazniť, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu procesu rigoróznejšieho a odborne náročnejšieho typického v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

27. Žalovaný v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP opoznatelne namietal aj nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, v rozhodnom založení na postrádaní odpovede na odvolací argument nezdôvodnenia odmietnutia návrhu na znalecké dokazovanie.

28. Podľa názoru najvyššieho súdu i keď nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok jeho riadneho odôvodnenia je takým nesprávnym procesným postupom, ktorý je spôsobilý znemožniť sporovej strane, aby uplatňovala svoje procesné práva v takej miere, že to má za následok porušenie práva na spravodlivý proces, v prejednávanej veci o taký prípad nešlo. Dovolaním napádaný rozsudok totiž v rozsahu posudzovaného predmetu konania uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i rozhodujúce skutočnosti, na základe ktorých vyvodil svoje právne závery vysvetlené v odôvodnení. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Je nepochybné, že nosné dôvody, ktoré viedli súd prvej inštancie k vyhoveniu žalobe a odvolací súd k potvrdeniu prvoinštančného rozsudku spočívali v zistení, že podaná žaloba bola procesne prípustným nástrojom ochrany práva žalobcu v postavení poisťovne, ktorá v zmysle § 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení preukázala nárok na náhradu poistného plnenia, ktoré za poisteného žalovaného vyplatila z dôvodu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, keďže viedol motorové vozidlo pod vplyvom návykovej látky. Odvolací súd pritom reagoval aj na odvolaciu námietku žalovaného nezdôvodnenia návrhu na nariadenie znaleckého dokazovania v bode 35. rozsuku konštatovaním, že dokazovanie znaleckým posudkom už nie je odstupom času účelné, pretože by už vzhľadom na odstup času od dopravnej nehody nedokázalo poskytnúť odpoveď na otázku, či žalovaný bol pod vplyvom návykovej látky. Dovolený súd preto

nedôvodne argumentoval, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné resp. nedostatočne odôvodnené; pričom za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nebol daný prípad.

29. Vzhľadom na neúčelnosť navrhovaného znaleckého dokazovania, ktoré dokazovanie podľa odvolacieho súdu už nie s odstupom času spôsobilé overiť/vyvrátiť tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou, nemohlo dôjsť k zmätočnej vade porušenia princípu rovnosti zbraní, o ktorú vadu žalovaný tiež oprel dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP.

30. Dovolací súd nezistením ani dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP, dovolanie žalovaného na ňom založené odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

31. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

32. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.